

Львівський державний університет
внутрішніх справ

Теорія держави і права

(мультимедійний курс лекцій)

Львівський державний
університет внутрішніх справ

Тема 15

Реалізація норм права

ПЛАН

- 1. Поняття реалізації норм права та її форми**
- 2. Основні стадії процесу застосування норм права**
- 3. Прогалини в праві та засоби їх подолання**

Рекомендована література :

1. Конституція України. Із змінами, внесеними Законами України від 8 грудня 2004 року N 2222-IV, від 1 лютого 2011 року N 2952-VI, від 19 вересня 2013 року N 586-VII, від 21 лютого 2014 року N 742-VII.-К.: Право, 2014р.-32с.
2. Кельман М.С., Мурашин О.Г. Загальна теорія держави та права. — Київ, 2006.— С. 282-306.
3. Скакун О.Ф. Теорія держави і права: Підручник / Пер. з рос. — Харків: Консум, 2001. — 656 с.

1.

ПОНЯТТЯ РЕАЛІЗАЦІЇ НОРМ ПРАВА ТА ЇЇ ФОРМИ

Реалізація норм права - це різноманітний процес практичного здійснення правових вимог у діяльності тих чи інших суб'єктів

Форми реалізації норм права

додержання

використання

виконання

застосування

Додержання норм права — це форма реалізації норм права, за якої суб'єкт не вчиняє дій, заборонених приписами права

Виконання норм права — це форма їх реалізації, за якої суб'єкт виконує дії, до вчинення яких його зобов'язують приписи норми права

Використання норм права - це форма реалізації норм права, за якої суб'єкт використовує права, надані йому відповідно до приписів правових норм, що знаходить свій вираз у здійсненні тими чи іншими суб'єктами повноважень, наданих їм нормами права

Ознаки застосування норм права:

державно-владний характер

результати є обов'язковими для всіх адресатів

здійснюється лише відповідними державними органами

громадяни не можуть бути суб'єктами застосування норм права

активний творчий характер

чітко визначена норма права процедура

завершується виданням правозастосовчого акта

Застосування норм права – це спрямована на реалізацію норм права і здійснювана у спеціально встановлених формах державно-владна, творчо-організуюча діяльність державних органів і уповноважених державою інших суб'єктів з метою вирішення конкретної справи шляхом видання індивідуальних правових приписів (правозастосовчих актів)

Випадки реалізації норм права:

правові відносини можуть виникнути, змінитися або припинитися лише на підставі рішення компетентного органу

необхідно перевіряти і засвідчувати законність правовідносин спеціальним рішенням компетентного органу

потрібне офіційне потвердження наявності чи відсутності юридичних фактів

виникає спір, що має юридичне значення, а сторони самі не можуть дійти узгодженого рішення

необхідно вдаватися до засобів державного примусу

В процесі застосування норм права уповноважений суб'єкт вирішує два завдання:

1. організацію належного виконання приписів норм права (їх позитивного виконання);
2. забезпечення відповідної реакції з боку держави на порушення або неналежне виконання норм права.

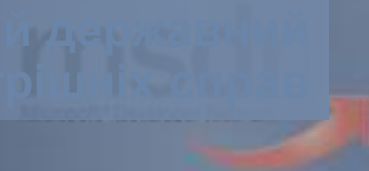
Умови ефективності застосування норм права:

1. буде законним
2. буде обгрунтованим

2.

ОСНОВНІ СТАДІЇ ПРОЦЕСУ ЗАСТОСУВАННЯ НОРМ ПРАВА

Львівський державний
університет внутрішніх справ

ПЕРША СТАДІЯ

встановлення та аналіз фактичних обставин справи або ситуації, що потребує врегулювання чи вирішення

Підлягають встановленню:

фактичні обставини, з якими норми права пов'язують виникнення юридичних наслідків

суб'єкти, причетні до розгляду відповідної справи

обставини, що спонукали суб'єктів до певної поведінки

ДРУГА СТАДІЯ

вибір та встановлення автентичності тексту норми права, що регулює даний випадок

Юридична (правова) кваліфікація — це встановлення тотожності (подібності) ознак конкретної поведінки суб'єктів ознакам поведінки, які зафіксовані у нормі права

Обрана для застосування норма права:

має бути чинною на момент, коли стався випадок

має бути чинною на момент розгляду конкретної справи

має мати юридичну силу на території

має поширюватися на суб'єктів, пов'язаних з цією справою

текст норми має бути автентичним (повністю відповідним) її офіційно встановленому змісту

ТРЕТЯ СТАДІЯ

тлумачення норм права

Тлумачення норм права – це діяльність суб'єктів щодо усвідомлення і роз'яснення дійсного змісту правових норм.

Усвідомлення — це внутрішній розумовий процес, що не виходить за межі свідомості самого інтерпретатора.

Роз'яснення – це викладення сенсу і змісту державної волі.

Причини тлумачення норм права:

невідповідність
юридичних норм
фактичним умовам
життя

норми часом містять
спеціальні поняття, які
можуть мати
багатозначний зміст

у нормах права викорис-
товуються оцінні поняття

нечіткість, недбалість, недогляд
правотворчих органів

необхідність тлумачення норм права іноді впливає із
змісту самого нормативного акта

ВИДИ ТЛУМАЧЕННЯ

Офіційне

нормативне

автентичне

легальне

казуальне

судове

адміністративне

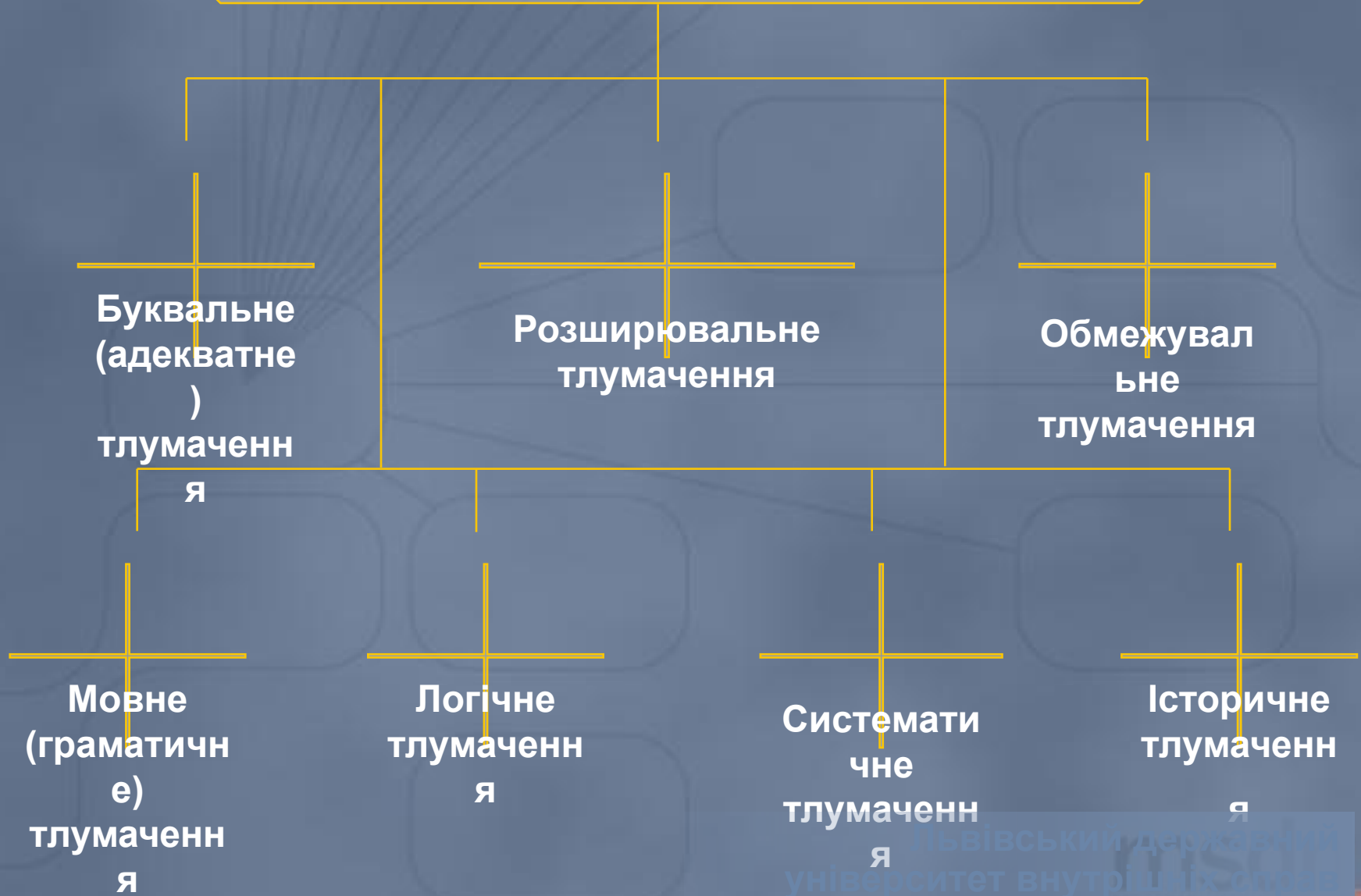
Неофіційне

доктринальне

компетентне

повсякденне

СПОСОБИ ТЛУМАЧЕННЯ НОРМ ПРАВА

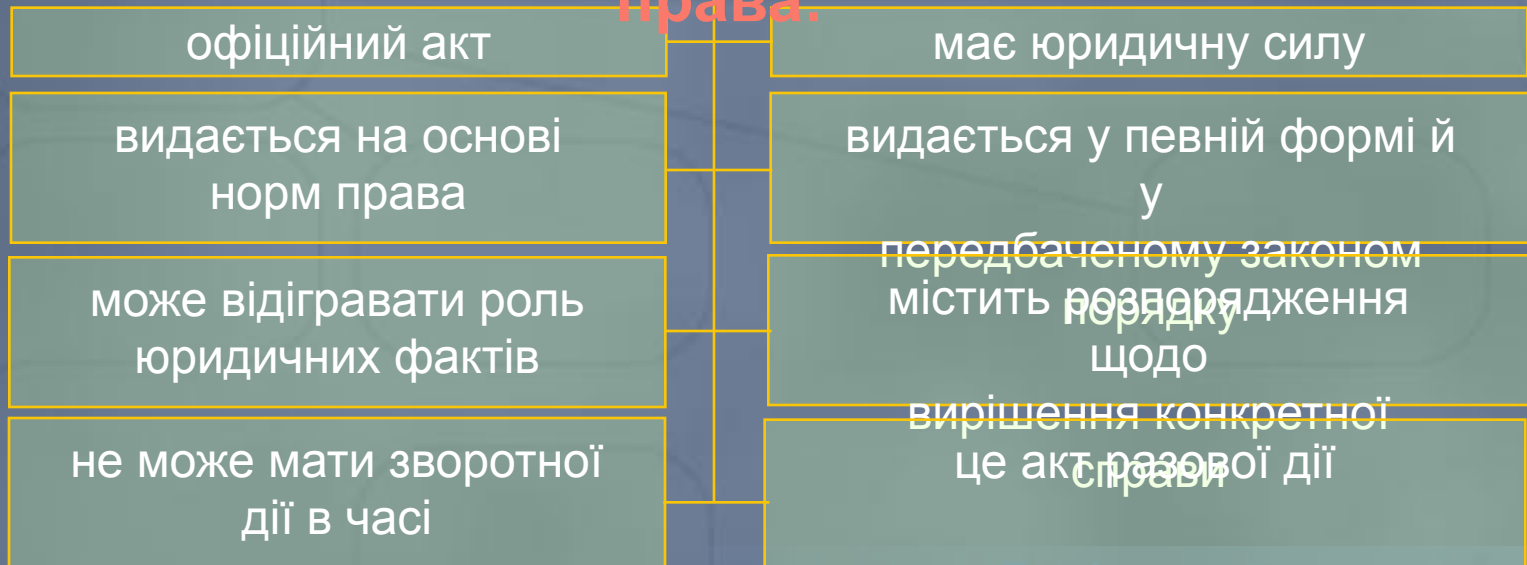

ЧЕТВЕРТА СТАДІЯ

прийняття рішення по справі, яке знаходить своє закріплення у виданні правозастосовчого акта

Акт застосування правових норм — це формально обов'язкове волевиявлення компетентних державних органів, посадових осіб, яке підтверджує, встановлює, змінює або припиняє юридичні права и обов'язки персоніфікованих суб'єктів у конкретній життєвій ситуації

Ознаки акту застосування норм права:

**Правозастосувальні акти містять
чотири елементи:**

**вступна
частина**

**констатую
ча
(описова)
частина**

**мотивуваль
на частина**

**резолютив
на частина**

П'ЯТА СТАДІЯ

заклучна, на якій здійснюються фактичні дії, завдяки чому норма права, її настанови впроваджуються у життя

3.

***ПРОГАЛИНИ
В ПРАВІ
ТА ЗАСОБИ
ЇХ ПОДОЛАННЯ***

Прогалини в праві – це відсутність норм права (або їхніх частин), що регулюють конкретні суспільні відносини у тому разі, якщо вони підлягають сфері правового регулювання

Аналогія закону – це застосування для врегулювання відносин закону, що регулює аналогічні (близькі за змістом) відносини

Аналогія права – це вирішення конкретної справи на основі загальних ідей і принципів права у випадках, коли суспільні відносини прямо не врегульовані ніякими чинними нормами права, а норми, що регулюють схожі відносини, відсутні

ЗАВДАННЯ НА САМОСТІЙНУ РОБОТУ:

1. Кельман М.С., Мурашин О.Г. Загальна теорія держави та права. — Київ, 2006.— С. 282-306.
2. Скакун О.Ф. Теорія держави і права: Підручник / Пер. з рос. — Харків: Консум, 2001. — 656 с.

© *Шишко В.В., 2011.*

Львівський державний
університет внутрішніх справ